

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 maja 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Eugeniusz Wildowicz (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Tomasz Artymiuk

SSN Andrzej Stępka

w sprawie **T. W.**

skazanego z art. 278 § 1 k.k. w zw. z art. 12 § 2 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k.,
po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.
w dniu 13 maja 2025 r.

kasacji wniesionej przez Rzecznika Praw Obywatelskich na korzyść
od wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie
z dnia 17 grudnia 2024 r., sygn. akt XI Ka 870/24,
utrzymującego w mocy wyrok Sądu Rejonowego w Puławach
z dnia 8 lutego 2024 r., sygn. akt II K 788/23,

**uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi
Okręgowemu w Lublinie do ponownego rozpoznania w
postępowaniu odwoławczym.**

Tomasz Artymiuk Eugeniusz Wildowicz Andrzej Stępka

UZASADNIENIE

T. W. został oskarżony o to, że:

„- w okresie od 11 sierpnia 2023 roku do 22 sierpnia 2023 roku w sklepach B. w P. woj. [...], działając z góry powziętym zamiarem, w krótkich odstępach czasu, w podobny sposób dokonał zaboru w celu przywłaszczenia mienia w postaci artykułów spożywczych i przemysłowych o łącznej wartości 1651,60 zł na szkodę firmy J. S.A., K. ul. [...] w ten sposób, że:

- w dniu 11 sierpnia 2023 roku w sklepie B. w P. woj. [...] przy ul. [...] dokonał zaboru w celu przywłaszczenia mienia w postaci 6 sztuk kawy J., 1 opakowania kapsułek W. i ekspresu do kawy o łącznej wartości 557,93 zł na szkodę J. S.A. z/s K. ul. [...];
- w dniu 14 sierpnia 2023 roku w sklepie B. przy ulicy [...] w P. woj. [...], dokonał zaboru w celu przywłaszczenia mienia w postaci 9 sztuk kawy J. czyniąc swym działaniem straty o łącznej wartości 332,91 złotych na szkodę J. S.A. z/s K. ul. [...];
- w dniu 14 sierpnia 2023 roku w sklepie B. przy ulicy [...] w P. woj. [...], dokonał zaboru w celu przywłaszczenia 6 opakowań kapsułek P. czyniąc swym działaniem straty o łącznej wartości 263,94 złotych na szkodę J. S.A. z/s K. ul. [...];
- w dniu 22 sierpnia 2023 roku w sklepie B. przy ulicy [...] w P. woj. [...], dokonał zaboru w celu przywłaszczenia 6 sztuk wody po goleniu N. o wartości 179,94 zł, 8 sztuk wody toaletowej adidas o wartości 159,92 zł, 3 sztuk maszynek do golenia G. o wartości łącznej 119,97 zł oraz jednego zestawu do golenia G. o wartości 36,99 zł czyniąc swym działaniem straty o łącznej wartości 496,82 złotych na szkodę J. S.A. z/s K. ul. [...]

przy czym zarzucanego mu czynu dopuścił się w przeciągu 5 lat po odbyciu co najmniej 6 miesięcy kary pozbawienia wolności będąc skazanym za podobne przestępstwo umyślne na mocy wyroku Sądu Rejonowego w Puławach II Wydział Karny sygn. akt II K 77/21, którą odbył w okresie od 01 lutego 2021 roku do dnia 01 czerwca 2023 roku, tj. o czyn z art. 278 § 1 kk w zw. z art. 12 § 2 kk w zw. z art. 64 § 1 k.k.”

Sąd Rejonowy w Puławach, wyrokiem z dnia 8 lutego 2024 r., sygn. akt II K 788/23, uznał T. W. za winnego popełnienia zarzucanego mu czynu z art. 278 § 1 k.k. w zw. z art. 12 § 2 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. i za to na mocy tych przepisów wymierzył mu karę 4 lat pozbawienia wolności, na poczet której zaliczył okres rzeczywistego pozbawienia wolności w niniejszej sprawie. Ponadto zasądził od oskarżonego na rzecz pokrzywdzonego kwotę 596,85 zł tytułem naprawienia szkody.

Sąd Okręgowy w Lublinie, po rozpoznaniu apelacji wniesionych przez oskarżonego i jego obrońcę, wyrokiem z dnia 17 grudnia 2024 r., sygn. akt XI Ka 870/24, utrzymał w mocy wyrok Sądu I instancji.

Nie sporządzono uzasadnienia wyroku Sądu odwoławczego.

W dniu 1 kwietnia 2025 r. Rzecznik Praw Obywatelskich wniósł w trybie art. 521 § 1 k.p.k. kasację od wyroku Sądu Okręgowego. Zaskarżył go w całości na korzyść T. W. i zarzucił „rażące i mające istotny wpływ na jego treść naruszenie prawa procesowego, to jest art. 433 § 1 k.p.k. w zw. z art. 440 k.p.k., polegające na przeprowadzeniu nienależytej kontroli instancyjnej przez Sąd odwoławczy, który rozpoznając apelację obrońcy oskarżonego oraz osobistą apelację oskarżonego, niezależnie od granic zaskarżenia i podniesionych zarzutów, nie przekroczył z urzędu granic środka odwoławczego i utrzymał w mocy wyrok Sądu I instancji obarczony wadą naruszenia prawa materialnego, tj. art. 64 § 1 k.k., gdyż nie spełnione zostały ustawowe przesłanki uzasadniające przyjęcie recydywy kwalifikowanej zwykłej, ponieważ oskarżony nie popełnił umyślnego przestępstwa podobnego do przestępstwa, za które był już skazany, a tylko wykroczenie przeciwko mieniu, za które na mocy art. 12 § 2 k.k. odpowiedzialność kształtowana jest jedynie jak za czyn zabroniony wyczerpujący znamiona przestępstwa, co doprowadziło do oczywistej niesprawiedliwości zaskarżonego orzeczenia”.

Podnosząc powyższe, Rzecznik Praw Obywatelskich wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w Lublinie do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja Rzecznika Praw Obywatelskich jako oczywiście zasadna, podlega rozpoznaniu i uwzględnieniu na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

Zgodzić się należy ze stanowiskiem skarżącego, że przeprowadzona w tej sprawie przez Sąd odwoławczy kontrola odwoławcza nie była prawidłowa i rzetelna, jako że Sąd ten zaniechał skorygowania w trybie art. 440 k.p.k. wadliwego – wydanego z rażącym naruszeniem prawa materialnego art. 64 § 1 k.k., wyroku Sądu I instancji.

Zgodnie z treścią art. 433 § 1 k.p.k. sąd odwoławczy jest zobowiązany rozpoznać sprawę w granicach zaskarżenia oraz podniesionych w środku

odwoławczym zarzutów, ale również w zakresie szerszym - w wypadkach wskazanych w art. 435, 439 § 1, art. 440 i art. 455 k.p.k. Cięży na nim więc między innymi obowiązek zbadania czy utrzymanie w mocy zaskarżonego orzeczenia nie byłoby rażąco niesprawiedliwe, w rozumieniu art. 440 k.p.k.

W realiach niniejszej sprawy, Sąd odwoławczy powinien wyjść poza granice wniesionych środków odwoławczych i podniesionych w nich zarzutów w celu zbadania prawidłowości kwalifikacji prawnej przypisanego oskarżonemu czynu, w szczególności w celu ustalenia czy rzeczywiście działał on w warunkach powrotu do przestępstwa, określonych w art. 64 § 1 k.k.

Przepis art. 64 § 1 k.k. umożliwia zakwalifikowanie czynu jako dokonanego w ramach recydywy szczególnej podstawowej wówczas, gdy w ciągu 5 lat od odbycia kary za umyślne przestępstwo sprawca popełnił umyślne przestępstwo podobne do przestępstwa, za które został już skazany. Warunkiem koniecznym przyjęcia recydywy z art. 64 § 1 k.k. jest zatem popełnienie przez sprawcę w określonym czasie co najmniej dwóch umyślnych przestępstw podobnych.

O ile T. W. został skazany za przestępstwo wyrokiem Sądu Rejonowego w Puławach w sprawie sygn. akt II K 77/21 na karę pozbawienia wolności, którą odbywał w okresie od 1 lutego 2021 r. do 1 czerwca 2023 r., o tyle nie można przyjąć, aby w niniejszej sprawie również odpowiadał za popełnienie przestępstwa. Przyjęta przez Sąd I instancji, a następnie zaakceptowana przez Sąd odwoławczy kwalifikacja prawna zdekodowana powinna być bowiem jako przypisanie T. W. czynu spełniającego znamiona kradzieży w postaci kilku zdarzeń, wypełniających znamiona wykroczeń, popełnionych w krótkich odstępach czasu, przy wykorzystaniu tej samej albo takiej samej sposobności lub w podobny sposób. Za czyn ten, przy zastosowaniu art. 12 § 2 k.k., odpowiedzialność sprawcy kształtowana jest jak za jeden czyn zabroniony wyczerpujący znamiona przestępstwa. Wykładnia tego przepisu prowadzi jednak do wniosku, że choć sprawca umyślnych wykroczeń „odpowiada jak za jeden czyn zabroniony wyczerpujący znamiona przestępstwa”, to jednocześnie zachowania te wciąż pozostają wykroczeniami, mimo że odpowiedzialność za nie zostaje ukształtowana w sposób surowszy (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 marca 2025 r., I KK 25/25).

W świetle powyższego nie sposób uznać, że wyrokiem Sądu Rejonowego w Puławach z dnia 8 lutego 2024 r., sygn. akt II K 788/23, T. W. został skazany za popełnienie przestępstwa w warunkach powrotu do przestępstwa, skoro zachowania wchodzące w skład przypisanego mu tym wyrokiem czynu ciągłego nosiły znamiona wykroczeń. Tym samym nie zostały spełnione wszystkie ustawowe warunki jakie stawia art. 64 § 1 k.k., co czyni kwalifikację prawną przypisanego mu czynu błędną.

Utrzymanie w mocy przez Sąd odwoławczy dotkniętego wyżej opisaną wadą wyroku Sądu Rejonowego w Puławach należy ocenić jako rażąco niesprawiedliwe w rozumieniu art. 440 k.p.k. Jak wskazuje się w orzecznictwie, unormowana w przepisie art. 440 k.p.k. tzw. rażąca niesprawiedliwość nie stanowi co prawda samodzielnej przyczyny odwoławczej, ale może być związana z każdą podstawą odwoławczą wskazaną w art. 438 k.p.k. będąc jej następstwem (por. np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 stycznia 2007 r., IV KK 426/06 i przytoczone tam orzecznictwo), a więc niewątpliwie także z obrazą prawa materialnego.

Nieuzasadnione przypisanie w kwalifikacji prawnej czynu recydywy z art. 64 § 1 k.k. bez wątplenia stanowi rażące naruszenie prawa materialnego i co do zasady wywiera istotny wpływ na treść wyroku, w rozumieniu art. 523 § 1 k.p.k. Powrotność do przestępstwa stanowi bowiem istotny element kwalifikacji prawnej czynu i jest okolicznością braną pod uwagę przy wymiarze kary oraz na etapie wykonywania kary.

Z tego względu zaskarżony kasacją Rzecznika Prawa Obywatelskich wyrok należało uchylić i przekazać sprawę Sądowi Okręgowemu w Lublinie do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

Rozpoznając sprawę po raz kolejny Sąd ten przeprowadzi rzetelną kontrolę wyroku Sądu I instancji, uwzględniając potrzebę wyjścia poza granice zaskarżenia i korekty kwalifikacji prawnej czynu oraz wynikające z tego konsekwencje - bacząc przy tym, aby rozstrzygnięcie o karze było adekwatne do stopnia zawinienia i szkodliwości społecznej przypisanego oskarżonemu czynu.

Biorąc powyższe pod uwagę, Sąd Najwyższy orzekł jak w wyroku.

[J.J.]

[r.g.]

Tomasz Artymiuk Eugeniusz Wildowicz Andrzej Stępka